

"עיר הפעל"  
המבקרים, ילדים  
ומבוגרים, הופכים  
לפועלים צילום:  
אוליביה פיטסי



# בית חרושת לאופטימיות

**מיצג שמדמה מפעל לייצור פסלים מצעצועים ישנים ומקרבים בין אוכלוסיות שונות הוא קרן אור באפילת הימים האלה**

נועה לימונה הורה נבוכים



בתקופה המתחזה, המדאיגה, רבת הקרעים והמפולגת ביותר שידענו כאן, הפריקט של האמן איתמר שמ' שוני, "עיר מפעל", הוא כמו סוכרייה מתוקה, אנטידוט של תמימות ואהבת אדם, הפוגה מלאת אהבה מיומיום חדור בשנאה ובפחד.

במרכזו, מיצג דמוי מפעל, הממוקם בגלריה החדשה שבאיצטדיון טדי ביי רושלים ומייצר פסלים מצעצועים ישנים, שאין בהם חפץ. המבקרים במפעל, מבוגרים וילדים, הופכים לפועלים במהלך הסיוע. בבניסה הם מצטיידים בחלוק עבודה, חולצה, ארוחת בוקר או צהריים - תלוי במ' שמרת - ולוקה, ואו נעים בין עמדות שונות על פס הייצור, למשל, מתפ' רה או נגרייה. כפי שמסביר שמשוני בעת סיור שנערך במקום יום לפני הפתיחה,

"ישנם כמה פסי ייצור, המחולקים לפי גשאים: למשל, ליון טדי, שהוא טייק אוף על כדורגל, ליון של חנות מזכרות ירושלמית וליון אר' כיאלוגיה של 'מאובני צעצועים', בהשראת העיר העתיקה. רכבת מפ' על קטנה מעבירה חפצים וכלים בין התחנות. הראשונה היא ארכיון מקר' סלג של צעצועים ישנים. העמדות השונות מאוישות על ידי צוות של מתנדבות (יש גם מתנדבים, אבל הרוב המכריע נשים) המגי' עות מאוכלוסיות מגוונות ומקהילת שונות בירושלים - יש ביניהן פנ' סיוניות יהודיות תדיות וחילוניות, בנות ובני נער' מהתיכון לאמנויות, אמהות וילדים מכית צפאפא, סטודנ' טיות מבצלאל ומסס שפיגל ועוד.

המתנדבות הצטרפו למיום של שמשוני בתחילת הדרך, לפני כחמי' שה חרשים, הוכשרו על ידו למלא' בה בסדנאות שבועיות, וגם התחברו ויצרו ביניהן קשרים - שכן חלק מש' מעותי בפרייקט הוא קירוב לבנות' והבאת האמנות אל תוך הקהילה המ' קומית. כך יושבות להן כתף אל כתף נשים חרדיות ונשים ערביות, טורות, מדבקות, יוצקות ונוכרות בצעצועים ובמשחקים שהיו להן כילדות. אפשר לראות אותן גם שרות יחד באגניות "שישו את ירושלים" בזמן שהן יוצ' רות, כסרט הדיוק של אנה מריה חוא, העוקב אחרי המיום ומוקרן בעת בג' לריה גיינגולי לאמנות בירושלים - שבה מוצגות גם היצירות שהכינו במשך החרשים האחרונים.

קיבל בתמורה כרטיס לסיור במפעל - כמה שנראה כמחווה ליצ'ארלי בממלכת השוקולד". לאחר שבע הסיוורים (המתקיים במסגרת פסטיבל ישראל ונעשה בש' תוף עם המחלקה לאמנות חזותית בעיר ריית ירושלים, המחלקה למורח העיר המחלקה לגיל השלישי ובשיתוף הק' רן לירושלים) התערוכה תעמד למשך שבועיים נוספים, כמעין מפעל נטוש.

**נשים חרדיות ונשים ערביות יושבות להן כתף אל כתף, גוזרות, מדביקות, יוצקות ונוכרות בצעצועים ובמשחקים שהיו להן כילדות**

לשמשוני, אמן ורסטילי העובד בעיקר בווידיאו ובפיסול, יש גם ני' סיון עשיר בחינוך. מאז סיים את לי' מדי התואר השני בצבלאל, הוא מר' צה במחלקה לאמנויות המסך ובמח' לקה לעיצוב תעשייתי שם, וכעבר גם שימש כרכו מגמת האמנות בקמפוס אריסון לאמנות בתל אביב, לקח חלק בתוכנית שהות "כיתת אמן" וקיים סטודיו בכית הספר ביאליק רגוזיון בדרום העיר, ואף עבד כנגן בגן יל' דים. אבל המשיכה הלא מוכנת מא' ליה של שמשוני לעבודה עם צעצועים

- עם אסתטיקת הפלסטיק התעשייתי שלהם - הגיעה רק כשהפך לאבא, לפ' ני עשר שנים. תערוכת פסלי הצעצ' עים הראשונה שלו הוצגה כפופ-אפ כבר הארמדילו ששכן ברחוב אחד העם בתל אביב, וזו גם היתה הפעם הרא' שונה שבה מכר את עבודותיו.

את הרעיון להתייחס למפעל כאל מיצג אמנותי הגה שמשוני בזמן שהותו במרכז לאמנות MANA בניו ג'ורז', שם קיבל סטודיו רחב מידות, שאליו פר' קו שתי משאיות ענק כמות עצומה של צעצועים ישנים. "הבנתי שזה כבר לא סטודיו, אלא מפעל", הוא מספר. "כא' מן, אני תמיד עובד על כמה פרויקטים במקביל, כך שצורת העבודה של פס ייצור התאמה לי מאוד."

עם שובו לארץ פנה למוזיאונים שונים עם הרעיון של "עיר מפעל", ושמע סירובים רבים, עד שהגיע לכ' סוף למוזיאון לאמנות מודרנית בבת ים. שם, לפני כשנתיים, נערך הפיילוט ל"עיר מפעל" העכשווית. "הבנתי שזה החלום שלי ועובתי את הדיי ג'וב, הוא מספר לדבריו, הוא עדיין נמצא בק' שר עם קהילת המתנדבות והמתנדבים שהשתתפו בפרייקט ההוא.

כשהגיע לגלריה החדשה בירר שלים עם המיום, אמרה לו האוצרת, תמר גיספאן-גריןברג, שהוא "מת' פרץ לדלת הכי פתוחה שיש. מגי' עים אלינו מבקרים מכל הארץ, אבל כשאני מסתכלת החוצה ורואה את כל בנייני הרכבת של הקטמונים, אני שואלת, 'איפה הקהילה?' היא מס' בירה. "בשכילים אנתנו פה, אבל קשה מאוד להביא את הקהילה המקומית לגלריה. אנתנו עדיין מנסים לפצח את זה. ולכן, כשאיתמר התקשר, זה נראה לי כמו פתרון מעולה - להכניס את האמנות שגרות כאן לגלריה, ולהוציא את האמנות אל הרחוב. מע' טים אמנים שהקהילה משמעותית עבורם וכך גם הנתניה."

הפרכתם של צעצועים ישנים ליי צירות אמנות היא בה בעת אקט אקר לוגי של מחזור ("ההפיכה שלהם לא' מנות מעלה את הסיכוי שלא יורקו ויהומו את הים", מציי' שמשוני) ומה' לך אמנותי של רדי מייד - שהולך עוד צעד אחד לפני בעיר מפעל", שכן מי שמכנינים את העכבות אינם "אמנים". "זה גם אתגר פיסול', מוסיף שמש' ני, "צריך לצאת מהמחשבה של חיי' בור צעצוע אחד לאחר ולחשוב קודם כל על הפאנץ' ליון, על מהלך אירוני'. יותר מכל, המיום הוא תוכנית לכר' חה של אמנות לקרב בין אנשים ולא' חות את הקרעים. ואפשר אולי למצוא גם מסר לימים האלה, בכך שאף אחד לא מנסה לחקו את הצעצועים השבר' רים ולגרום להם לעבוד שוב. במקום זאת, הם מתגלגלים להיות משהו אחר, יפה אף יותר, למרות שאינם מועיל או תקי. ערכו נמוג לזכות מעצם התהליך - האנושי, הקהילתי, הרב דורי - שהיה כרוך במטאמורפוז שבער. ☺